

Сямёра ў дарозе

І большыя, і ме́ншыя лю́бяць больш вандрава́ць, чым сядзе́ць. Толькі й гу́таркі, што пра новы маршрут:

— Бяром Берасьце́ йскі кіру́нак.

— На Белаве́скую пу́шчу?

— Колькі гэ́та ад Бе́расьця?

— Кілямэ́траў се́мдзесят, пэ́ўна.

— А сам за́паве́днік вялі́кі?

— За́раз скажу́! Шэ́сьцьдзесят пяць кілямэ́траў — з поўна́чы на поўдзень і тры́ццаць — з за́хаду на ў́сход.

— Ну й што там зубры́ сы́церагу́ць, акром сваёй во́лі?

— Дрэ́вы, гадоў на паўты́сячы ве́кам.

Лад мовы

Числительное

Лічэбнік

Числительное (лічэ́бнік) обозначает число, количество или порядковое место при счёте. Числительные бывают:

— *количественные (колькасныя) и порядковые (парадкавыя):*

	Колькасныя	Пардкавыя		Колькасныя	Пардкавыя
1	адзі́н	пе́ршы	10	дзе́сяць	дзе́сяты
2	два	другі́	20	два́ццаць	два́ццаты
3	тры	трэ́ці	30	тры́ццаць	тры́ццаты
4	чаты́ры	чацьве́рты	40	сорок	саракавы́
5	пяць	пя́ты	50	пяцьдзе́сят	пяці́дзесяты
6	шэ́сьць	шосты́	60	шэ́сьцьдзесят	шасці́дзесяты
7	сем	се́мы	70	се́мдзесят	сямі́дзесяты
8	восем	восьмы́	80	восемдзесят	васьмі́дзесяты
9	дзе́вяць	дзе́вяты	90	дзе́вяноста	дзе́вяносты
10	дзе́сяць	дзе́сяты	99	дзе́вяноста дзе́вяць	дзе́вяноста дзе́вяты
11	адзі́наццаць	адзі́наццаты	100	сто	соты
12	двана́ццаць	двана́ццаты	200	дзье́сьце	двухсоты
13	трына́ццаць	трына́ццаты	300	тры́ста	трохсоты
14	чаты́рнаццаць	чаты́рнаццаты	400	чаты́рыста	чатырохсоты
15	пятна́ццаць	пятна́ццаты	500	пяцьсо́т	пяці́соты
16	шасна́ццаць	шасна́ццаты	600	шэ́сьцьсо́т	шасці́соты
17	сямна́ццаць	сямна́ццаты	700	сямсо́т	сямі́соты
18	васямна́ццаць	васямна́ццаты	800	васямсо́т	васьмі́соты
19	дзе́вятнаццаць	дзе́вятнаццаты	900	дзе́вяцьсо́т	дзе́вяці́соты
20	два́ццаць	два́ццаты	1000	ты́сяча	ты́сячны
21	два́ццаць адзі́н	два́ццаць пе́ршы	5000	пяць ты́сячаў	пяці́ты́сячны

— *определённо-количественные (пэ́ўна-колькасныя):* два́ (два), дзье́ (две), **мільён** (миллион);

— *неопределённо-количественные (няпэ́ўна-колькасныя):* **мноства** (множество), **про́цьма** (несметное количество), **бе́зьліч** (неисчислимое множество), **нека́лькі** (несколько), **сто́лькі** (столько), **ко́лькі** (сколько), **гэ́ту́лькі** (столько), **многа**, **шмат** (много), **ма́ла** (мало);

— *собирательные (зборныя):* **абодва**, **абедзье́**, **абое**, **двое**, **трое**, **чацьве́ра**, **пяце́ра**, **шасце́ра**, **сяме́ра**, **васьме́ра**, **дзе́вяце́ра**, **дзе́сяце́ра** — обозначают количество предметов как одно

целое; употребляются с существительными во множественном числе и образуются от определённо-количественных числительных, обозначающих числа от двух до десяти, при помощи суффиксов: **-ёр-, -ер-** и [ој] (двое = [двојэ]);

- *дробные (дробавья)*: **чвэрць** ($\frac{1}{4}$), **адна трэця** ($\frac{1}{3}$), **траціна** ($\frac{1}{3}$), **паўтраця** ($\frac{2}{5}$), **пяць восьмых** ($\frac{5}{8}$), **дзве цэлыя тры дзясятыя** (2,3) и т. п. С дробными числительными **паўтара**, **паўтары** (1,5) существительные употребляются в родительном падеже единственного числа: **паўтары вярсты**, **паўтара кіляграма**.

1 тысяча
2, 3, 4 тысячы
5, 6, 7, ... тысяч

1 мільён
2, 3, 4 мільёны
5, 6, 7, ... мільёнаў

1 мільярд
2, 3, 4, мільярды
5, 6, 7, ... мільяргаў

Примеры:

1296 — тысяча дзевяцьсот дзевяноста шэсць,

1588 — тысяча пяцьсот восемдесят восемь,

1918 — тысяча девятьсот восемнадцать,

1990 — тысяча девятьсот девяносто.

Особенности ударения в некоторых числительных

Асаблівасці націску ў некаторых лічэбніках

- У числительных от 11 до 19 во всех падежах выделяется **-на-**: **чатырнаццаць**, **васямнаццаць**;
- у числительного **пяцьдзясят** в именительном падеже ударение — на последнем слоге, а во всех остальных падежах — на втором: **пяцідзясяці**;
- у числительных **шэсцьдзясят**, **семдзясят**, **восемдзясят** в именительном и винительном падежах выделяется первый слог.

Практыкуйцеся

1. **Прачытайце сказы, звярніце ўвагу на націскі** (Прочтите предложения, обратите внимание на ударение).

Ягонай сястры ідзе 11-ты, а брата — 14-ты год.

Які нумар ягонай кватэры? 64?

Дачца хутка будзе 18 гадоў.

Да возера засталася 50 кілямэтраў.

Усяго навучэнцаў было 114 чалавек.

Праз 8 дзён скончыцца адпачынак.

Дарога зойме ўсяго 4 гадзіны.

У атрадзе 20 хлопцоў і 3 дзяўчыны.

Аднаго разу я ездзіў на мора.

Мой брат быў на моры 2 разы.

А мае сябры ездзілі на мора шмат разоў.

2. **Адкажыце на пытанні** (Ответьте на вопросы).

Які год вашага нараджэння?

Колькі вам гадоў?

Які год нараджэння вашай жонкі (вашага мужа)?

Колькі гадоў вашай жонцы (вашому мужу)?

Калі нарадзіліся вашы бацькі?
 Каторы цяпер ідзе год?
 Які нумар вашага дому?
 На колькі паверхаў ваш дом?
 Які нумар вашае кватэры?
 У якой клясе вучыцца ваша дзіця?
 Колькі маёце дзяцей?
 Колькі гадоў вашаму дзіцяці?
 Якая ў вас заробная плата (стыпендыя)?
 Колькі грошай маёце на месяц?
 Колькі каштуе праезд на мэтро?
 Колькі грошай плаціце за кватэру?

3. Скажыце, хто колькі жыве (Скажыце, хто сколько живёт).

Шчупак жыве 270 гадоў.
 Карп жыве 150 гадоў.
 Сом жыве 100 гадоў.
 Крумкач жыве 140 гадоў.
 Слон жыве 70 гадоў.
 Кіт жыве 50 гадоў.

Лад мовы

Склонение числительных

Скланенне лічэбнікаў

	1			2		3	4
	м. р., н. р.	ж. р.	мн. л.	м. р., н. р.	ж. р.		
Н.	адзін, адно	адна	адны	два	дзве	тры	чатыры
Р.	аднаго	адной (-ае)	адных	двух (-ох)	дзвюх (-ёх)	трох	чатырох
Д.	аднаму	адной	адным	двум (-ом)	дзвюм (-ём)	тром	чатыром
В.	аднаго (адуш.)	адну	адных	двух (-ох)	дзвюх (-ёх)	трох	чатырох
	адзін (неадуш.)		адны	два	дзве	тры	чатыры
Т.	адным	адной (-ою)	аднымі	двума	дзвюма	трыма	чатырма
М.	(пры) адным	адной	адных	двух (-ох)	дзвюх (-ёх)	трох	чатырох

	ад 5 да 20 і 30		50, 60, 70, 80		40, 100	
Н.	пяць,	дваццаць	пяцьдзясят	сорок,	сто	
Р.	пяці (-ёх),	дваццаці	пяцідзсяці	сарака,	ста	
Д.	пяці (-ём),	дваццаці	пяцідзсяці	сарака,	ста	
В.	пяць (-ёх),	дваццаць	пяцьдзясят	сорок,	сто	
Т.	пяцьцю (-ма),	дваццацю	пяцьцюдзсяцьцю	сарака,	ста	
М.	(пры) пяці (-ёх),	дваццаці	пяцідзсяці	сарака,	ста	

	ад 200 да 900		1 000	1 000 000	1 000 000 000
Н.	дзвеьсце,	дзесяцьсот	тысяча	мільён	мільярд
Р.	двухсот,	дзесяцісот	тысячы	мільёна	мільярда
Д.	двумстам,	дзесяцістам	тысячы	мільёну	мільярду
В.	дзвеьсце,	дзесяцьсот	тысячу	мільён	мільярд
Т.	двумстамі,	дзесяцьцюстамі	тысячай (-ччу)	мільёнам	мільярдам
М.	(пры) двухстах,	дзесяцістах	тысячы	мільёне	мільярдзе

- 1) Числительное *дзвѣсьце* в именительном и винительном падежах в первой части корня имеет форму женского рода (*дзвѣ-*), а в остальных падежах — мужского (*двух-, двум-* и т. д.).
- 2) Числительные от 5 до 20 и числительное 30 в творительном падеже имеют удвоенное *ц*: *пяцьцю*, *дзевяцьцю*, *васямнаццацьцю*, *дваццацьцю*, *трыццацьцю*.

Числительные *абодва* (оба), *абедзве* (обе) во всех падежах сохраняют родовые окончания:

	Мужчынскі род	Жаночы род	Агульны род
Н.	абодва хлапцы	абедзве дзяўчыны	абое
Р.	абодвух хлапцоў	абедзвюх дзяўчын	абайх
Д.	абодвум хлапцам	абедзвюм дзяўчынам	абайм
В.	абодвух хлапцоў	абедзвюх дзяўчын	абайх
Т.	абодвума хлапцамі	абедзвюма дзяўчынамі	абайма
М.	(пры) абодвух хлапцах	(пры) абедзвюх дзяўчынах	(пры) абайх

Некоторые особенности числительных

Некаторыя асаблівасці лічэбнікаў

I. Числительные *паўтара*, *паўтраця* (для м. р., н. р.), *паўтары*, *паўтраці* (для ж. р.) не склоняются.

II. Числительные *сорак* и *сто* во всех падежах, кроме именительного и винительного, могут иметь одинаковую форму: *сарака турыстам*, *пры сарака турыстах*.

III. Числительное *дзевяноста* не склоняется: *зь дзевяноста пасажырамі*, *ад дзевяноста пасажыраў*.

IV. Порядковые числительные склоняются как прилагательные: *першы новы дом*, *першага новага дома*, *першаму новаму дому*.

V. Собирательные числительные согласуются с существительными и склоняются как прилагательные множественного числа: *трайм дзецям*, *абайх дзяцей*, *зь пяцерымі дзецямі*, *пры дзвяцерых дзецях*.

VI. В разговорной практике из-за быстроты речи сложные количественные числительные (т. е. образованные в результате слияния слов, например: *пяць-дзясят*, *пяць-сот*) от 200 до 900, зачастую не склоняются: *фірма зь дзвѣсьце работнікамі*.

VII. У дробей первая часть — это количественное числительное, а вторая часть — порядковое (например: $\frac{2}{3}$ = *дзвѣ трэція*).

Если первая часть дроби — *два*, *тры*, *чатыры*, то вторая часть должна стоять в именительном падеже множественного числа. Во всех остальных случаях вторая часть стоит в родительном падеже множественного числа. Например:

<i>дзвѣ пятыя</i> (Н., мн. л.)	<i>шэсьць пятых</i> (Р., мн. л.)
<i>тры дзвятыя</i> (Н., мн. л.)	<i>сем дзвятых</i> (Р., мн. л.)
<i>чатыры сёмыя</i> (Н., мн. л.)	<i>пяць сёмых</i> (Р., мн. л.)

Заметьте, что в русском языке вторая часть всегда стоит в родительном падеже.

VIII. С числительными *два*, *тры*, *чатыры*, *абодва*, *абедзве* существительные употребляются в форме именительного падежа множественного числа: *два першыя дамы*, *чатыры чыстыя аркушы*. В косвенных падежах происходит согласование: *двух першых дамоў*, *чатыром чыстым аркушам*.

Составные числительные (т. е. состоящие из нескольких слов: *дваццаць пяць*, *дзвѣсьце пяцьдзясят чатыры*), заканчивающиеся на *адзі*, *два*, согласуются с существительными в роде и

падеже: **пяці́/дзесяці́ аднаго мэ́тра, пяці́/дзесяці́ двух тон**; а заканчываючыся на **тры, чаты́ры** — согласуются только в падеже: **дваццаці́ трох мэ́траў, дваццаці́ чатырох тон**.

IX.

	не/калькі (несколько)	гэ/тулькі (столько)	колькі (сколько)	шмат, многа (много)
Н.	не/калькі рублёў	гэ/тулькі грошай	колькі	шмат, многа
Р.	не/калькіх рублёў	гэ/тулькіх грошай		
Д.	не/калькім рубля́м	гэ/тулькім граша́м		
В.	не/калькі рублёў	гэ/тулькі грошай		
Т.	не/калькімі рубля́мі	гэ/тулькімі грашы́ма		
М.	не/калькіх рубля́х	гэ/тулькіх граша́х (-ох)		

X. Числительные **двойчы** (дважды), **тройчы** (трижды) — это производные от числительных **два, тры**: **шпацыру́ю двойчы на дзень, быва́ю ў бацькоў тройчы на ме́сяц**.

XI. Числительные могут иметь значение приблизительности. Обычно говорят так: **яму гадоў нешта з трыццаць** или **каля́ (блізу́) трыццаці́** (ему около тридцати лет); **прывне́сьлі з два кіляграмы яблыкаў** (принесли примерно два килограмма яблок); **узяў колькі даляраў** (взял несколько долларов).

Практыкуйцеся

4. Прачытайце лічэбнікі як парадкавыя (Прочтите числительные как порядковые).

Ён сядзіць на 17-м ра́дзе (Он сидит в 17-ом ряду).
 Не пашэ́нціла 4-му гульцу́ (Не повезло 4-ому игроку).
 Спыні́ўся на 61-й старонцы (Остановился на 61-ой странице).
 Рыхту́юся да 1-га іспы́ту (Готовлюсь к 1-ому экзамену).
 Працава́лі да 11-й гадзі́ны (Работали до 11-ого часа).

5. Дапасуйце лічэбнікі да назоўнікаў і пастаўце іх ў родны склон (Согласуйте числительные с существительными и поставьте их в родительном падеже).

Узор: 2 + мэ́тар → двух мэ́траў, 1 + лі́тар → аднаго лі́тра.

5	дрэ́ва
3	сябра
6	чалаве́к
2	дзьве́ры
абодва	дзяўчы́на
2	сяброўка
101	далматы́нец
3	саба́ка
4	кампу́тар
абодва	летапі́сец
9	жыцьцё
14	прагра́ма
8	спадарожнік
2	кацяня́

6. Лічэбнік дапасуйце да назоўнікаў (Числительное согласуйте с существительным).

Абодва	братоў ведаюць сына м падаруюць майстроў шануюць вучнямі задаволены (пра) ... суайчыньнікаў шчыры ўспамі́н
--------	--

7. Прачытайце лічэбнікі як мае быць (Правільно прочитайте числительные).

Сустрэліся за 1,5 кілямэтра ад стацыі.
У це ста трэба пакла́сьці $\frac{2}{3}$ шкля́нкі цу́кру.
Пры́шлі 1,5 гадзі́намі пазьне́й.
Прые́дзе праз 1,5 гадзі́ны.
Гэ́тым 2 дарогам не сысьці́ся.
Ма́ю 1,5 слоі́кі сочы́ва.
Кава́лак ку́жалю на 2 $\frac{1}{2}$ мэ́тра.
Да дому засталос́я 3 кілямэ́тры.

8. Прачытайце лічэбнікі ў творным склоне (Прочтите числительные в творительном падеже).

3 гэтымі	5 ка́рткамі 9 ку́бкамі 23 удзе́льнікамі 34 нумара́мі 14,5 кілягра́мамі 3 падру́чнікамі 12 фляма́стэрамі 1,5 хвілі́намі 2 лы́жкамі 8 байца́мі 47 кілямэ́трамі 90 сшы́ткамі
----------	--

9. Перакладзіце словы ў дужках і скажыце як мае быць (Переведите слова в скобках и скажите правильно).

Дзе́сяць (раз) мер — і то ня вер.
Міну́ла (четверть) стагодзьд́зя.
Прайшла́ (треть) ве́ку.
Пачалос́я (третье) тысячагодзьд́зе.
(Бесчисленны́е) пада́ньні старажы́тных муроў.
Хвілі́н праз (несколько) пачне́цца нара́да.
На га́нку стая́ць (трое) незнаёмы́х хлапцоў.
Моладзевы ча́сапіс выходзі́ць (дважды) на ме́сяц.
Дзед пе́сьціць (обоих) сваі́х уну́каў.
(Обе) дзяўчы́ны прывіта́ліся з настаў́нікам.
Узьні́міце (обе) рукі́ ўга́ру.
Наш дом стаі́ць на скрыжава́ньні (две) вулі́цаў.

10. Замест кропак пастаўце словы з значэньнем няпэўна-колькасных лічэбнікаў, якія найбольш пасуюць паводле сэнсу (Вместо точек поставьте слова со значением неопределённо-количественных числительных, которые более подходят по смыслу).

бе́зьліч	На га́нку — ... хлапцоў.
многа	Сьве́тых азёраў тут — ...
а	... разоў зьмяня́лася і́хняя на́зва.
шмат	У гэ́тым ле́се — грыбоў ... грыбоў.

процьма

... народу ў чарзе'.
Усе дамы — на ... паве'рхаў.
Ма'ла даць — бры'дка, а ... — шкода.
На і'хнай ву'ліцы — ... дрэ'ваў.

Лад мовы

Дни недели

Дні тыдня

Сёньня

панядзе'лак (м. р.) — першы дзень ты'дня
аўторак (м. р.) — другі дзень ты'дня
серада' (ж. р.) — трэ'ці дзень ты'дня
чацьве'р (м. р.) — чацьве'рты дзень ты'дня
пя'тніца (ж. р.) — пя'ты дзень ты'дня
субота (ж. р.) — шосты дзень ты'дня
нядзе'ля (ж. р.) — сёмы дзень ты'дня

Вярну'ся ў

панядзе'лак
аўторак
сераду'
чацьве'р
пя'тніцу
суботу
нядзе'лю

Па-беларуску кажуць так

Пры'йду ра'на

на золку, на досьвітку, на сьвіта'ньні
чуць сьвет
ра'ніцай, ура'ньні
да палу'дня
папаўдні', апоўдні, апаўдня'
па абе'дзе
удзе'нь
пад ве'чар, надвячоркам
ве'чарам, уве'чар, уве'чары
ша'рай гадзі най
у поўнач, апоўначы
уночы, уначы'

Сьвіта'ньне

Ра'ніца, ра'нак

Поўдзень

Дзень

Ве'чар

Ноч

Пе'ршая палова дня

Друга'я палова дня

У панядзе'лкі й пя'тніцы

Вечара'мі, уве'чары

Проці панядзе'лка

Гэ'тымі дня'мі

Іншым ча'сам

Апошнім ча'сам

Дня'мі й нача'мі

Прыду' рано

на рассвете
чуть свет
утром
до обеда
в полдень
в обед
днём
к вечеру
вечером
под вечер
в полночь
ночью

Рассвет

Утро

Полдень

День

Вечер

Ночь

Первая половина дня

Вторая половина дня

По понедельникам и пятницам

По вечерам

Накануне понедельника

На днях

В иное время

В последнее время

День и ночь

Ясь распавядае

Уя ва аднаго майго дня будзе гэткай.

Ра́ніца. Палова на сёмую. Прачына́юся. Я не́йкі сонны, пазяха́ю. Бяру́ халодны душ. Мы́юся. Галю́ся. Апрана́юся. Сьне́даю. Дзя́кую Богу, што ёсьць гэ́ты дзень. Каля́ восьмай выходжу з дому. На пра́цу йду пехатой. Зга́дваю, які я сёньня я ма́ю развяза́ць прабле́мы.

Сёньня ў мяне пра́цы а пра́цы. Аб адзіна́ццатай сустрака́юся з гандлёвым партнё́рам з Польшчы. Гу́тарка зойме, пэ́ўна, з гадзі́ну ча́су. Потым — ізноў не́калькі сустрэ́чаў. Ня ве́даю нават, калі́ патра́плю папалу́днаваць.

...Трэ́цяя гадзі́на дня. Я ў віры́ сваі́х клопатаў. Перамовы, званкі́, тэлефон. Гэ́та зрабі́ць за́раз жа, тое не забы́цца. Тут узва́жыць, там абмеркава́ць...

І яшчэ́ раз, ужо на зыходзе дня́, адчыня́ю свой электронны ната́тнік: «Зайсьці́ ў садок па дзіця́». Ну вось, сёньня мне давядзе́цца быць яшчэ́ й за выхава́ўцу. Але́ ж дарэ́мна мне гэ́та даруча́юць. Я патура́ю ўсім Ю́зевым жаду́нкам. Гэ́так можна й расьпе́сьціць дзіця́.

З добрую гадзі́ну мы зь ім шпацыру́ем. Дараго́ю Ю́зя закі́двае мяне́ пыта́ньнямі: «А што робіць тое, а што гэ́на, а ці пойдзем, а ці купі́ш, а чаму́, а навошта?» Бе́зліч пыта́нняў.

Урэ́шце, а восьмай гадзі́не, мы дома. Вячэ́раем. Тэлеві́зар не ўключа́ю. Там сёньня няма́ добрай прагра́мы. Дый няма́ калі́. Мой пляме́ннік лю́біць пагамані́ць. А ўжо ка́зкі гатовы слуха́ць ледзь не да сьвіта́ння. Памя́ць ма́е незвычайную. Ніводна́е драбні́цы не дае́ прапу́сьціць. Ды яшчэ́ й загада́е голас зьмяні́ць, калі́ там прамаўля́е які́сь пэ́рсана́ж кшта́лту мядзье́дзя.

Практыкуйцеся

11. Пастаўце пытаньні да прыведзеных адказаў (Поставьте вопросы к приведенным ответам).

- ... ? Палова на сёмую.
- ... ? Каля́ восьмай гадзі́ны выходжу з дому.
- ... ? На пра́цу йду пехатой.
- ... ? Сустрака́юся з партнё́рам з Польшчы.
- ... ? Пэ́ўна, з гадзі́ну.
- ... ? «Зайсьці́ ў садок па дзіця́».
- ... ? Давядзе́цца быць яшчэ́ й за выхава́ўцу.
- ... ? Заву́ць Ю́зя.
- ... ? Шпацыру́ем з добрую гадзі́ну.
- ... ? А восьмай гадзі́не мы дома.
- ... ? Да самога сьвіта́ння.

12. Перакажыце тэкст (Перескажите текст).

13. Раскажыце пра свой дзень (Расскажите о своём дне).

14. Прачытайце. Пастаўце пытаньні да тэксту і адкажыце на іх (Прочтите. Поставьте вопросы к тексту и ответьте на них).

- Алё?
- Алё! Гэ́та Касту́сь.

— А, бра́тка ты мой, дзень добры! Дзе ты, Костусю?

— Я ту́така, у Ме́нску. Тэлефану́ю з Паўлюковай кватэ́ры.

— Калі пры́йдзеш да нас?

— Сёньня няма́ калі́. Моцна заняты. Ве́даеш, учора я быў на выста́ве. Запазна́ўся з адным ціка́вым чалаве́кам. Ён прые́хаў з Англе́льшчыны. Гэ́та ня пер́шая яго пае́здка ў Ме́нск. Тут живу́ць яго сябры́, і ён штогод прыяжджа́е да іх уле́тку... Праба́ч, я му́шу перапыні́ць гу́тарку, бо мяне́ ўжо клі́чуць. За ў́тра папаўдні́ прыйду́ да вас.

— Дык мы чака́ем цябе́. Чу́еш?

— Добра. Дзя́куй.

— Да сустрэ́чы!

— Паку́ль!

15. Скажыце па-беларуску (Скажите по-белорусски).

а) — Из белорусских озёр самое большое — Нарочь.

— Какая у него длина?

— Наверно, километров десять или больше.

б) — Который час?

— Уже семь.

в) — Отец дома?

— Дома.

— Позови его.

— Папа занят, он в гараже.

— А когда он освободится?

— Через час-два.

г) — Он пожилой?

— Нет, ему лет под тридцать.

д) — Где вы будете на Новый год?

— Праздновать будем своей семьёй, втроём.

Кароткія размовы (чытайце ўголас)

— Як знайсці́ ваш дом?

— Ве́льмі проста. Як вы́йдзеш з мэ́тро, на пача́тку вулі́цы Сьві́слацкай уба́чыш два новыя дамы́. Міну́шы іх, збоч крыху́ ўпра́ва й адра́зу ўба́чыш шматпавярховы дом зь вялі́кім рэ́кля́мным пля́катам. Гэ́та й будзе мой дом.

— Чака́й, чака́й, я за́раз запішу́.

— Пішы́: вулі́ца Сьві́слацкая, дом нумар 4, трэ́ці пад'е́зд, сёмы паве́рх, кватэ́ра 60.

— Как найти ваш дом?

— Очень просто. Как выйдешь из метро, в начале улицы Свислочской увидишь два новых дома.

Как пройдёшь их, сверни немного вправо и сразу же увидишь многоэтажный дом с большим рекламным плакатом. Это и будет мой дом.

— Подожди, подожди, я сейчас запишу.

— Пиши: улица Свислочская, дом номер 4, третий подъезд, седьмой этаж, квартира 60.

— Добры дзень! Кампа́нія «Чмель». Слу́хаю вас.

— Здравствуйте! Компания «Чмель». Слушаю вас.

<p>— Дабры дзень! Нас зацікавіла ваша прадукцыя, маём намер купіць. Хацелі б сёння пад'ехаць і заключыць дагавор.</p> <p>— Калі лаўска, прыяжджайце. Мы працуем ад 9 да 18 гадзіны.</p>	<p>— Добрый день! Нас заинтересовала ваша продукция, собираемся купить. Хотели бы сегодня подъехать и заключить договор.</p> <p>— Пожалуйста, приезжайте. Мы работаем с 9 до 18 часов.</p>
<p>— Ты ўжо ўсё склаў? Нічога не забыўся?</p> <p>— Усё, глядзі во, тры валізкі наладаваў.</p> <p>— А калі йдзе твой аўтобус?</p> <p>— А 19-й.</p> <p>— Ну, дык трэба ўжо выходзіць. Засталося 45 хвілінаў. Давай памагу.</p>	<p>— Ты уже всё сложил? Ничего не забыл?</p> <p>— Всё, смотри, три сумки напакоевал.</p> <p>— А когда идёт твой автобус?</p> <p>— В 19.</p> <p>— Ну, так нужно уже выходить. Осталось 45 минут. Давай помогу.</p>
<p>— У Бэрасьці, можа, зойдзеш да сваякоў?</p> <p>— Нама ла затрымаюся. Але, калі выпадзе яка я хвіліна, забягуся.</p> <p>— А калі ты вернешся?</p> <p>— У першых днёх наступнага ты дня.</p> <p>— Ну, бывай. Добрай дарогі!</p> <p>— Бывай здароў.</p>	<p>— В Бресте, может, зайдёшь к родственникам?</p> <p>— Задержусь ненадолго. Но, если будет свободная минутка, забегу.</p> <p>— А когда ты вернёшься?</p> <p>— В начале следующей недели.</p> <p>— Ну, пока. Счастливого пути!</p> <p>— Будь здоров.</p>
<p>— У нядзелю паеду на рыбу ў Каралёўку. Ці бачыў ты хоць раз той векавы лес?</p> <p>— Летась я двойчы быў там. Вельмі прыгожы куточак.</p> <p>— Вось дзе месца для курорту!</p>	<p>— В воскресенье поеду рыбачить в Королёвку. Ты хоть раз видел тот вековой лес?</p> <p>— Прошлым летом я дважды был там. Очень красивый уголок.</p> <p>— Вот где место для курорта!</p>
<p>— Ці спадабаўся табе гэты фільм?</p> <p>— Ты маеш на ўвазе маё глядацкае ўражаньне? Няма яго. Лічы, змарнаваў паўтары гадзіны.</p>	<p>— Тебе понравился этот фильм?</p> <p>— Ты имеешь в виду моё зрительское впечатление? Нет его. Считаю, потерял полтора часа.</p>
<p>— Ці пойдзеш з намі ў басэйн?</p> <p>— Знябыўся я, паўдня хадзіў па крамах. Які мне цяпер басэйн?</p> <p>— Ну, ўжо харчоў, пэўна, на тыдзень набраў!</p> <p>— У мяне гэтулькі працы. Калі мне бегач па крамах сярод тыдня?</p>	<p>— Пойдеш с нами в бассейн?</p> <p>— Устал я, полдня ходил по магазинам. Куда мне теперь в бассейн?</p> <p>— Ну, еды уж, наверное, на неделю набрал!</p> <p>— У меня море работы. Когда мне бегать по магазинам среди недели?</p>
<p>— Лега на дварэ. Калі ўжо ты, браце, пойдзеш у адпачынак?</p> <p>— Ды вось, збіраўся з пачатку гэтага тыдня, а тут на тебе — непаладкі з прыборам, трэба ехаць у камандзіроўку!</p> <p>— Не заўсёды бывае так, як хочаш. Мяркуеш адно, здараецца інашае.</p> <p>— Жыцьцё ёсць жыцьцё. Яно пакідае нам свае прапановы.</p>	<p>— Лето на дворе. Когда ты, брат, уже в отпуск пойдёшь?</p> <p>— Да вот, собирался в начале этой недели, а тут на тебе — неполадки с прибором, надо ехать в командировку!</p> <p>— Не всегда бывает так, как хочешь. Предполагаешь одно, случается другое.</p> <p>— Жизнь есть жизнь. Она подбрасывает нам свои сюжеты.</p>

— Я гляджу, у цябе сёння часу няма і на палудзень.
— Партнёры ж прыходзілі...
— Ну, як там наш сумесны праект?
— Ужо гатовы дагавор. Во, паглядзі. Яшчэ трэба паказаць юрысту — што ён скажа.
— На маю думку, пункт пра аўтарскія правы трэба даць асобна.
— А 3-й юрыст будзе ў мяне, прыходзь і ты, разам парадымся.

— Я смотрю, тебе сегодня и пообедать некогда.
— Да партнёры приходили...
— Ну, как там наш совместный проект?
— Уже готов договор. Вот посмотри. Ещё нужно показать юристу — что он скажет.
— По-моему, пункт об авторских правах нужно дать отдельно.
— В 3 часа юрист будет у меня, приходи и ты, вместе посоветуемся.

Майстры слова гавораць

Наваградск — першая сталіца Вялікага Княства Літоўскага (тэкст падрыхтаваны з захаваннем аўтарскага права)

Наваградск, вельмі стары беларускі горад, быў сядзібаю вялікага князя Міндоўга. У палавіне трынаццатага стагоддзя (у 1242 годзе) князь Міндоўг спыніў татарскія войскі ў ваколіцы Ліды, а сем гадоў пазней разбіў іх у бітве пад Койданавам. Татары адступілі далёка на ўсход, пакідаючы Міндоўгу вялікую здабычу ды славу пераможца. Ягоную найвышэйшую ўладу прызналі тады ўсе іншыя князі, і Міндоўг пачаў тварыць новы дзяржаўны цэнтр у Наваградку, загадаў забяспечыць яму абарону ад усялякіх варожых нападаў.

Вялікі князь Міндоўг пашыраў сваю ўладу ня толькі на зямлі беларускія, але і Жамойць, цяперашнюю Лятуву, ды стаўся такі моцны і слаўны, што ў 1253 годзе на замку ў Наваградку быў каранаваны на караля.

З сталічнага Наваградка разам з дзяржаўнай уладай пашырылася на ўсе іншыя зямлі, што цяпер завуцца беларускімі, і імя прынаваградзкае зямлі, а звалася яна Літва. Ад таго часу наш край праз больш, як паўтысяча гадоў зваўся Літвой, дзяржава — Вялікім Княствам Літоўскім, а нашыя прашчурны — Ліцьвінамі. Гэтак звалі наш край і іншыя народы ды іхныя гісторыкі.

У Вялікае Княства Літоўскае ўваходзіла як ягоная правінцыя і сямнаццаці Лятува, толькі тады яна звалася Жамойць або Жмудзь.

Жамойці не падабалася падлягаць Ліцьвінам, ужываць іхнюю мову, бо літоўская мова была ўрадавай на ўсёй тэрыторыі Вялікага Княства Літоўскага, у ёй толькі пісаліся правы і кнігі, і Жамойць ціраў прабаўла адарвацца ад Літвы. Першыя паўстанні яна ўзьнімала яшчэ за жыццём Міндоўга. У змаганні з Жамойцямі ў 1263 годзе быў падступам забіты і сам кароль Міндоўг.

Наваградск жа быў сталіцаю да 1323 году, калі вялікі князь Гедымін сталіцай Вялікага Княства Літоўскага зрабіў Вільню, пазнейшую ягоную сталую сталіцу.

Валянціна Пашкевіч